

El president Emili Saguer i el gironinisme

Un personatge polifacètic

Emili Saguer i Olivet (1865-1940) és, potser, el més desconegut dels presidents de la Diputació del segle xx. La tesi doctoral de Xavier Serra Albó ens acosta a (re)descobrir un personatge polifacètic: jurista brillant, notari eminent, empresari d'èxit, però, per damunt de tot, un polític pioner del regionalisme gironí.

CÉLINE XICOLA > Text

El 7 de febrer es va llegir a la Universitat de Girona la tesi *Emili Saguer: notari, polític i home de negocis. 1865-1940*, del torderenc Xavier Serra Albó. A més de l'aportació científica que suposa, cal ressenyar que posa d'actualitat el *gironinisme* (o *gironisme*), terme dels anys trenta caigut en desús i oblidat, tal com havia caigut en la foscor més absoluta la personalitat cabdal del jurista, notari, polític i empresari gironí Emili Saguer.

Una figura polifacètica

La pregunta «qui fou Emili Saguer?» no té una resposta fàcil. Fins ara, era més aviat difícilíssima, de només quatre ratlles a l'Enciclopèdia Catalana o a la Viquipèdia. A partir de la tesi de Xavier Serra es defineix la fesomia pública i privada del personatge.

Saguer era un jurista, llicenciat en dret civil i canònic el 1882 a la Universitat de Barcelona. Quan més tard obtingué el doctorat a Madrid, davant Gumersindo de Azcárate i altres eminències de l'època, ja va destacar per les seves posicions jurídiques

regionalistes, amb què defensava el dret civil català enfront del Codi civil espanyol aprovat el 1880. Seguidor de Manuel Duran i Bas, fou un original gironinista des del primer moment, i va posar l'accent en les particularitats del dret civil gironí específic, que donava més pes a les dones en certes qüestions.

Lluny de tancar-se en la teoria jurídica, amb notables publicacions com *El Derecho civil de Gerona y de su Obispado ó provincia histórica: Texto de las «Costumbres Gerundenses»*, Saguer va obtenir el 1891 la plaça de notari públic a la notaria Girona-10, la plataforma ideal per projectar solucions legals pràctiques a les qüestions plantejades per una clientela exigent i variada:

Fou un original gironinista, i va posar l'accent en les particularitats del dret civil gironí específic, que donava més pes a les dones

Arxiu familiar d'Emili Saguer

>> *Emili Saguer i Olivet (c. 1930).*

bancs, administracions, famílies del centre de la ciutat, pagesos i industrials de la rodalia... Teoria i pràctica!

Emili Saguer i el gironinisme

En política, Emili Saguer era igualment gironinista, ell mateix ho deia. Va començar a formar-se políticament a les beceroles del moviment catalanista quan, el 12 de febrer de 1894, a casa de Joaquim Botet i Sisó (1846-1917), ambdós constituïren oficialment el

J.M. Oliveras i Céline Xicola

>> Interior i exterior de la fàbrica d'aigües de la vall de Sant Daniel (estat actual).

Centre Catalanista de Girona y sa Comarca, organització pionera i degana del regionalisme a Girona, amb el periòdic *Lo Geronés* i la participació decisiva en entitats i actes públics, com la Societat Econòmica d'Amics del País o la reintroducció dels Jocs Florals, dels quals Saguer fou nomenat president de la Junta Organitzadora del 1906.

El 1909, el dirigent gironí va fer una pirueta encara més gironinista en rebutjar la integració del Centre Catalanista de Girona a la Lliga Regionalista catalana, recelós del pes polític que perdrien Girona i les comarques davant la prepotència barcelonina. El mateix any, plasmava el seu catalanisme en un llibret de trenta-dues planes intítulat *Solidaritat Catalana*, en què definia l'objectiu dels autonomistes com la «[...] defensa dels interessos y la reivindicació dels drets de Catalunya, treballant pera conseguir l'autonomia del poble catalá dintre de l'Estat espanyol». Amb tot, el trencament del projecte polític de *Solidaritat Catalana* i la clausura del diari *Lo Geronés*, tribuna principal de les idees de Saguer, el portaren a retirar-se de l'acció pública.

Fins al 1930 no tornà al primer pla institucional, quan fou nomenat membre de la Diputació de Girona com a representant d'un dels gremis que hi tenien assignat un lloc i, de replot, va ser escollit president per a la corporació.

Aquesta breu etapa al capdavant de la Diputació Provincial, que va durar fins molt poc abans del 14 d'abril de 1931, es va caracteritzar per una acció intensa per recuperar-se dels estralls de l'etapa de la dictadura. Emili Saguer va procurar el retorn dels exiliats i dels funcionaris depurats, va desemmascarar la corrupció en les adjudicacions

públiques i va concebre un projecte de regió catalana (inspirada en una mena de retorn de la Mancomunitat) que, finalment, no prosperà. Saguer va denunciar amb contundència «[...] los actos funestos de la Dictadura» en diferents articles a *L'Autonomista* i va fer pública la corrupció de l'anterior govern, sobretot en l'àmbit de la beneficència: va portar als tribunals la poca transparència en l'adjudicació dels subministraments de llet i altres queviures als establiments assistencials gironins.

Aquesta exposició mediàtica i pública dels problemes interns de la Diputació va desencadenar l'hostilitat dels companys de corporació. Desil·lusionat pels obstacles i les traves que s'anaren amuntant davant la seva política agosarada, Saguer va dimitir del seu càrrec el 17 de març de 1931 i ben aviat va evolucionar cap a posicions adverses a les noves autoritats republicanes. Aquesta evolució va prendre una deriva esperpèntica amb l'edició de la revista *Cataluña Española*, en què carregà contra tot i tothom, i arribà a postular que Girona s'hauria d'annexionar directament a Espanya

Saguer va procurar el retorn dels exiliats i dels funcionaris depurats, va desemmascarar la corrupció en les adjudicacions públiques i va concebre un projecte de regió catalana que, finalment, no prosperà

Arxiu familiar d'Emili Saguer

>> Biblioteca del domicili d'Emili Saguer.

per preservar els seus drets i la seva personalitat específica.

Un empresari d'avantguarda

La vessant empresarial d'Emili Saguer, tan reeixida o més que la jurídica, va començar el 1901 amb la compra de la font de la Pólvara, va continuar amb la font Pudosa de Banyoles, la font d'en Miralles, la font d'en Ginesta i la construcció a la vall de Sant Daniel d'una fàbrica per processar les aigües medicinals i extreure'n el gas carbònic per elaborar begudes gasoses. Al mateix temps també es va introduir en el negoci miner explotant no menys d'onze jaciments, entre ferro i àcid carbònic. Amb la tenacitat que sempre el va caracteritzar, va inventar un sector industrial que no existia a Girona i el va consolidar.

Céline Xicola és historiadora.